

BURCU KARAKAŞ • Ne Olmuş Güldüysek

BURCU KARAKAŞ Mesleğini çok seven gazeteci. Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nün ardından uluslararası ilişkiler ve gazetecilik üzerine aldığı yüksek lisans eğitimini Boston Üniversitesi'nde tamamladı. *Milliyet* gazetesinde başladığı mesleğini, Deutsche Welle Türkçe Servisi'nde sürdürüyor. *Erkeklik Ofsayta Düşünce: Futbol, Eşcinsellik ve Halil İbrahim Dinçdağ'ın Hikâyesi* (Bawer Çakır ile birlikte, İletişim Yayınları, 2013); *Manşetleri Gör Aklını Kaçırırın: 90'lı Yıllarda Gazetecilik* (İmge Kitabevi Yayınları, 2016), *Yalan Dünya: Reytingler, Tıklar ve Şimdi Reklamlar!* (P24 Kitaplığı, 2016); *"Biz Her Şeyiz" Diyanet'in İşleri* (İletişim Yayınları, 2021); *Ne Olmuş Güldüysek: Evrim Alataş Kitabı* (İletişim Yayınları, 2022) kitaplarının yazarı. 2015 ve 2019 Avrupa Birliği Araştırmacı Gazetecilik Ödülü, İstanbul Tabip Odası Yazılı Basın Haber Ödülü, Musa Anter Jüri Özel Ödülü, Çağdaş Gazeteciler Derneği Röportaj Ödülü, Halkevleri Dayanışma Ödülü sahibi. Logan Nonfiction Fellowship Programı 2019 bursiyeri.

Ayizi Yayınları, 2018 (1 baskı)

İletişim Yayınları 3180 • Bugünün Kitapları 267

ISBN-13: 978-975-05-3336-5

© 2022 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2022, İstanbul

EDİTÖR Merve Öztürk

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Mukaddes Alataş Arşivi

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Evrem Türköz

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BURCU KARAKAŞ

Ne Olmuş Güldüysek

Evrim Alataş Kitabı

Evrin Alataş fotoğrafları ve mektupları için Mukaddes Alataş'a, Nurhak Yılmaz'a, Jaklin Çelik'e teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

Bir Hayattan Gidememek · KARİN KARAKAŞLI	7
Başlarken	17
Köy Günleri:	
“Sıradan Bir İnsan Olarak Ölmeyeceğim”	23
İstanbul’a Göç: “Okulda Mehter Marşı Çalıyorlar”	33
Gazetecilik Tutkusu:	
“Abla, Sana Bile Gazetecilik Yapıyorum”	41
Kültür Sanat Sevdalısı Evrim:	
“Yazma Kabiliyeti Olmasa Serseri Olurdu”	61
Diyarbakır Günleri: “Başka Yerde Yaşayamam”	75
Film Süreci: “Kürt Sineması Nereye Düşer Abilerim Ablalarım”	87
Hastalık Dediğin: “Yaşarsın, Olur Biter!”	99
Ayrımcılığa Karşı İLEF Evrim Alataş Ödülü	107
Suya Anlatılanı Taşa Yazan · NESLİHAN CANGÖZ	115

Taylan'a Mektuplar	121
BEYAZ MEKTUP.....	121
SARI MEKTUP.....	130
Evrin İçin... · GÜLTAN KIŞANAK.....	145

Bir Hayattan Gidememek

KARİN KARAKAŞLI

Hani bazı günler vardır, şu Orhan Veli'nin "Beni bu havalar mahvetti" dediği günlerden. Mevsimden bağımsız kaçak bir bahar. Ta içinde, kalbinde şu hayatın her şeye kadir olduğu hissi. Onu yaşayanların da... Mucizenin de hayatın parçası olduğu iç bilgisi.

2014'te Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde verilen "Ayrımcılığa Karşı İLEF Evrim Alataş Ödülü"nü almaya gittiğimde öyle bir bahardı içimdeki ve dışımdaki. Çevremde gözleri ıslık ıslık gençler, bütün sıkıntılara rağmen inatla kurulan hayaller, barış diline dair hararetle tartışmalar.

Hani sadece zaman olarak eski değil, artık yok olmuş bir şeylere, birilerine hayatınızda sanki başkasının hayatıymış ya da masalmış gibi bir hisle bakarsınız ya, hani neredeyse sahiplenemeyerek o bir zamanlar parçanızı, işte öyle bir şey içimdeki.

2007 yılından beri yürütülen Ayrımcılığa Karşı Dersler'in¹ bir parçası olan ödülü, doğrudan öğrencilerin kendi oyla-

1 "Ayrımcılığa Karşı Dersler", *Altüst Dergi*, 9 Mayıs 2017, sayı 23.

rı belirliyordu. Ödül için basılmış davetiyeyi hâlâ saklarım. Evrim Alataş'ın ışıltılı gülümseyişini.

O gün neler konuşmamıştık ki... Ayrımcılığa karşı derslerin başlamasına ilham olan Hrant Dink'i, ödüle adını veren mücadelesiyle Evrim Alataş'ı anmış, yalan ve riya dolu bir ortamda gazeteciliğin gerçeğin kayıt tutucu olarak üstlendiği rolü, resmî tarihyazımını kişisel ve toplumsal bellek kaydının sınavına tabi tutarken basın da bugünümüzün tarihini yazdığını paylaşmıştık. Öyle inançlıydık ki handiyse ana akımı bile etkileyebileceğimizi, küçük hakikat delikleri açabileceğimizi düşünmüştük.

Dersin ve ödülün kuruluşunda büyük emeği geçen Prof. Ülkü Doğanay, 2017'de *Altüst Dergi*'nde yayımlanan yazısında bu süreci şöyle anlatıyordu: “Medyanın etnik, dinsel, kültürel azınlıklara, kadınlara, LGBTİ'lere, engellilere ve her türlü azınlık grubuna yönelik ayrımcı söylemlerin yaygınlaştırılmasındaki, meşrulaştırılmasındaki rolünü sorunlaştıran, sorgulayan, ayrımcılığın ve ırkçılığın gündelik hayat içinde ve popüler kültürde sinsice yer edinen görünümelerini fark eden, bunlara karşı duyarlılık sahibi iletişimciler, medyanın ırkçı dilini dönüştürmeye talip gazeteciler yetiştirebilmeliydi. Ayrımcılığa Karşı Dersler böyle ortaya çıktı... Bu, başından itibaren kolektif bir ders olarak tasarlandı. Dersin tek bir hocası olmadı, ayrımcılık üzerine çalışan ve farklı disiplinlerden birçok hocanın, hak savunucusu örgütlerin temsilcilerinin, ayrımcılığa karşı haberler yapan gazetecilerin katkılarıyla gerçekleşti dersler. Dersi alan öğrenciler ayrımcılık üzerine çektikleri kısa filmlerle yarışmalara katılıp ödüller de aldılar, 2010 yılında hayatını kaybeden gazeteci Evrim Alataş adına bir ödül de verdiler. Ayrımcılığa Karşı Dersler'in derse tahsis edilen salona sığmayan öğrencileri, tam altı yıl boyunca onun sesini çoğaltan gazeteci ve yazarlara ‘Sizden haberdarız, sizi okuyoruz, sizi anlı-

yoruz' diyebilmek için İLEF Ayrımcılığa Karşı Evrim Alataş Ödülü'nü verdiler.”

Sonra mı? Sonra çok şey oldu. Önce de hep olduğu üzere. Yeniden. Ankara Üniversitesi'nden de nice “barış imzacısı” akademisyen, şu her cuma gece yarısı patlatılan Kanun Hükümünde Kararnameler eşliğinde yaşam hakkı, emeğe vefa dahil bütün değerler hiçe sayılarak ihraç edildi. Üniversitelerin çoğu küskün binalardan ibaret şimdi. Öğrenciler kaynıyor.

Tabii ufak bir ayrıntı olarak hukuk tamamen bitti. Yani, şu hukuksuzluğa bir kılıf uydurma ihtiyacı da ortadan kalktı. Her gün öldürülenlerin anması, tutuklu ve gözaltındaki-lerin davası şeklinde akıyor. Arada sıradan bir hayat sürdürülür taklidi yapıyoruz, kıymet verdiğimiz bir şeylere yoğunlaşmaya, inadına üretmeye çalışarak.

Evrım Alataş'ın adına verilen ödülün de temel taşı olan o derslerin çıkış noktasını anlatırken bu insanın duruşuna dair de özel bir şeyler söylüyordu Ülkü Doğanay: “Ayrımcılığa Karşı Dersler, ‘Şu çok açık ki, beni yalnızlaştırmak, zayıf ve savunmasız kılmak için çaba gösterenler, kendilerince muradlarına erdiler. Daha şimdiden, topluma akıttıkları kirli ve yanlış bilginin tesiriyle Hrant Dink'i artık ‘Türklüğü aşağılayan’ biri olarak gören ve sayısı hiç de az olmayan önemli bir kesim oluşturdular. ... Tıpkı bir güvercin gibiyim ... İnsanı güvercin ürkekliğine hapsedmenin nasıl bir bedel olduğunu bilir misiniz siz ey Bakanlar..?’ Bilir misiniz..?’ diye soran Hrant'ın sesini, ‘Kimsenin Türkçe bilmediği, cemlerin gizli yapıldığı bir köydü benimki. İsmet İnönü gelip eğitim enstitüsü açınca herkes dedi ki: Aha, devlet kapımıza geldi, modernleşeceğiz. Köyün bir başka mahallesine de Sünniler yerleştirilmişti. Herkes hızla Türkleşti. Cumhuriyete sahip çıktılar ama cemlerini niye gizli yapmak zorunda kaldıklarını sorgulamadılar. Ayrıca neden Türkçe konuşmak zorunda olduklarını da...’ diyen Evrim'in sesiyle buluşturdu. Bu ne-

denle sadece bir ders değildi. Bu nedenle İLEF’i İLEF yapan birçok şeyle birlikte o da ihraç edildi.”

Ayrımcılığa Karşı Dersler artık üniversite dışında Ankara Dayanışma Akademisi ve İnsan Hakları Ortak Platformu’nun çatısı altında devam ediyor. İlham kaynağı Evrim Alataş’ın sözü de her daim bizlerle. En çok sokaktayken. Nedenise açık hava istiyor o ses.

Malum, söz, tehlikeli bir araç. Bilgi ve şifa verebildiği oranda yalan ve zehir de saçabilir. Uç örneklerinde kişileri hedef tahtasına oturttuğu, insanların ölümlerine, sürgününe, kahra ve ah’a sebebiyet verecek zeminleri açtığı da, malesef ülkede halen bilinen, yaşanan bir gerçek. O nedenle, ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı mücadele, bu zaman ve mekânın en büyük sorunlarından biri.

Oysa “sorun“ deyince bizde genelde akla iki konu gelir: Ermeni sorunu ve Kürt sorunu. Anadolu’nun en eski iki halkını sorunla birlikte tanımlamakla başlar zaten esas sıkıntı. Ve bu haliyle, memleketin bu iki koca çıkmazı, ödeşilmemiş tarihi bugüne taşır, geleceği de ipotek altına alır.

Evrım Alataş savaşın kıyıcılığını, bizden saklananları, Kürt halkının gerçeğini dillendiren sestir. Hem de iç ses. Katlanılmaz acılara karşı mizah duygusunu kuşanır, ayrıntı gözleme gücünden damıtılmış o özgün edebi üslubuyla, en politik konuyu insan hikâyeli bir çerçeveye bezirdi. Bu çerçevenin kıymetini gazetecilik yıllarının mirası insan hikâyelerine yer verdiği *Mayoz Bölünme Hikâyeleri* ve sosyalist köydeki çocukluğunu ve yakın tarihin bedelli yıllarını anlattığı *Her Dağın Gölgesi Deniz’e Düşer* kitapları ile yönetmen Miraz Bezar’la birlikte yazdığı, Diyarbakır’da anne ve babaları JITEM tarafından öldürülen iki çocuğu anlatan ve Antalya Altın Portakal Film Festivali’nden Behlül Dal Jüri Özel Ödülü’ne layık görülen ‘Min Dîr’ (Ben Gördüm) filminin hikâyesiyle perçinledi.